

Grund- og nærhedsnotat

Kulturministeriet, 25. oktober 2016

GRUND- OG NÆRHEDSNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

**Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ophavsret på det digitale indre marked
KOM(2016)593**

Nyt notat af 14. september 2016.

1. Resumé

EU-kommissionen har den 14. september 2016 fremsat et forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ophavsret på det digitale indre marked. Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF art. 114 og er oversendt til Rådet den 4. oktober 2016 i dansk sprogversion.

Forslaget har til formål at gennemføre en yderligere harmonisering af Unionens lovgivning om ophavsret og beslægtede rettigheder inden for rammerne af det indre marked med særlig hensynstagen til digitale og grænseoverskridende anvendelser af beskyttet indhold. Forslaget indeholder bl.a. undtagelser til fordel for undervisningsinstitutioner, forskningsinstitutioner og museer samt regler om tvistløsning mellem udbydere af video on demand-tjenester, nye rettigheder for udgivere af nyhedspublikationer, regler om forholdet mellem online platforme m.fl. og rettighedshavere samt regler, der kan få betydning for kontrakter mellem ophavsmænd/udøvende kunstnerne og dem, som disse personer overdrager deres rettigheder til.

Det vurderes, at nærhedsprincippet er overholdt.

2. Baggrund

Den 14. september 2016 offentliggjorde EU-Kommissionen fire lovgivningsinitiativer, der tilsammen har til formål at modernisere de europæiske ophavsretsregler. Udover ovennævnte forslag består denne pakke af

- et forslag til en forordning om regler for udøvelse af ophavsretten og beslægtede rettigheder, der gælder for visse af radio- og tv-selskabernes onlinetransmissioner af radio- og tv-programmer; og
- en forordning og et direktiv, der har til formål at implementere Marrakesh-traktaten om syns- og læsehandicappedes adgang til bøger.

Disse forslag behandles i selvstændige grund- og nærhedsnotater.

Ophavsretspakken supplerer Kommissionens meddelelse ”På vej mod en tidssvarende, mere europæisk ramme for ophavsret” og ”forslag til forordning om sikring af grænseoverskridende mobile indholdstjenester i det indre marked”, der begge blev offentliggjort den 9. december 2015. Forslaget supplerer desuden Kommissionens meddelelse om online platforme mv. af 25. maj 2016.

Forslaget til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ophavsret på det digitale indre marked er bl.a. baseret på en række høringer, som Kommissionen har foretaget:

- Høring om EU’s ophavsretsregler fra den 5. december 2013 til marts 2014;
- Høring om de lovgivningsmæssige rammer for online platforme m.fl. fra den 24. september 2015 til januar 2016; og
- Høring om udgavernes rolle i den ophavsretlige værdiæde og om ”panoramaundtagelsen”.

Direktivforslaget er oversendt til rådet den 4. oktober 2016 i dansk sprogversion.

Forslaget er udarbejdet med hjemmel i TEUF artikel 114 og skal behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure. Rådet træffer afgørelse med kvalificeret flertal.

3. Formål og indhold

Det følger af direktivets artikel 1, at det har til formål at gennemføre en yderligere harmonisering af Unionens lovgivning om ophavsret og beslægtede rettigheder inden for rammerne af det indre marked, under særlig hensynstagen til digitale og grænseoverskridende anvendelser af beskyttet indhold.

Direktivet indeholder definitioner af ”forskningsinstitutioner”, ”tekst- og datamining”, ”kulturarvsinstitution” og ”pressepublikation”.

Artiklerne 3-6 indeholder forslag til undtagelser til den ophavsretlige eneret. I medfør af artikel 3 skal medlemsstaterne give mulighed for, at forskningsinstitutioner kan foretage eksemplar fremstilling og udtræk af værker mv., som forskningsinstitutionerne har lovlig adgang til med henblik på tekst- og datamining.

Artikel 4 forpligter medlemsstaterne til at indføre en undtagelse med henblik på at tillade digital anvendelse af værker mv., når brugen udelukkende finder sted med henblik på undervisningsbrug. Medlemsstaterne har forskellige muligheder for at indskrænke denne undtagelse, fx hvis undervisningsinstitutionerne har let adgang til passende licenser på samme område. Artikel 4 indeholder ligeledes et oprindelseslandsprincip for så vidt angår anvendelse i sikre elektroniske netværk (e-læring).

Artikel 5 forpligter medlemsstaterne til at indføre en undtagelse, der giver kulturarvsinstitutioner mulighed for at fremstille eksemplarer af visse værker mv. med det formål at bevare kulturarven.

Artikel 6 bestemmer, at ovennævnte undtagelser er underlagt visse af de samme regler som de andre ophavsretlige undtagelser, herunder at undtagelserne kun må anvendes i visse specielle tilfælde, der ikke strider mod den normale udnyttelse af værket eller andre frembringelser og ikke indebærer urimelig skade for rettighedshaverens legitime interesser.

Artiklerne 7-9 indeholder nye regler om værker, der ikke længere forhandles (out-of-commerce-værker). I medfør af disse regler skal medlemsstaterne sikre, at når en kulturarvsinstitution indgår aftale med en kollektiv forvaltningsorganisation, så bliver denne aftale udvidet til også at gælde de rettighedshavere, som ikke er medlem af forvaltningsorganisationen (aftalelicens). Bestemmelserne indeholder ligeledes krav til den kollektive forvaltningsorganisation, fx at den skal være bredt repræsenteret i forhold til den pågældende rettighedshavergruppe samt forskellige regler om, hvordan systemet skal fungere i praksis. Kulturarvsinstitutioner har mulighed for at anvende værkerne over grænserne, hvis værkerne først offentliggøres i en international database. Medlemsstaterne skal sikre, at der er løbende dialog mellem rettighedshavere og brugere om anvendelse af systemet.

I artikel 10 forpligtes medlemsstaterne til at sikre, at rettighedshavere og brugere kan gå til et uafhængigt organ, hvis parterne ikke kan blive enige om en aftale om on demand brug af værker mv. Dette organ skal give assistance i forbindelse med forhandlingen og kontraktindgåelsen.

Artikel 11 indeholder nye eksklusive rettigheder for udgivere af pressepublikationer. De berettigede udgivere får således en eneret til den digitale brug af deres pressepublikationer. Denne eneret gælder i 20 år fra udgivelsen og er omfattet af de samme undtagelser som andre enerettigheder.

I artikel 12 sikres det, at når medlemsstaterne giver kompensation til rettighedshaverne i forbindelse med anvendelse af en undtagelse, så kan udgiverne også få del i denne kompensation.

Artikel 13 indeholder forpligtelser for leverandører af informationssamfundstjenester, som lagrer og giver offentlig adgang til store mængder af værker og andre frembringelser, der uploades af deres brugere. Disse tjenester skal i samarbejde med rettighedshaverne træffe foranstaltninger til at sikre funktionen af de aftaler, der er indgået med rettighedshaverne om anvendelsen af deres værker mv., eller til at forhindre tilgængeligheden i deres tjenester af værker mv., som er blevet identificeret af rettighedshaverne via samarbejdet med disse tjenesteudbydere. Tjenesterne skal også give visse informationer til rettighedshaverne og indføre klageprocedurer. Medlemsstaterne skal facilitere dialogen mellem tjenesterne og rettighedshaverne.

Artiklerne 14-16 indeholder regler om et rimeligt vederlag til ophavsmænd og udøvende kunstnere. Artikel 14 indeholder transparensforpligtelser for dem, som

ophavsmændene eller de udøvende kunstnere har overdraget eller licenseret rettigheder til. Reglen gælder ikke for kollektive forvaltningsorganisationer m.fl., der er underlagt transparenskrav i medfør af direktivet om kollektiv forvaltning af ophavsret. I medfør af artikel 15 skal medlemsstaterne sikre, at ophavsmændene og de udøvende kunstnere kan kræve yderligere vederlag fra dem, som de har overdraget rettighederne til, hvis det oprindelige vederlag var urimeligt lavt. I medfør af artikel 16 skal ophavsmænd og udøvende kunstnere have mulighed for at forelægge tvister relateret til artikel 14 og 15 til et uafhængigt, alternativt tvistløsningsorgan.

Artikel 17 indeholder en række ændringer til direktiv om 96/9/EC om retlig beskyttelse af databaser og direktiv 2001/29/EC om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet.

Artiklerne 18-24 indeholder forslagets afsluttende bestemmelser. Det følger bl.a. heraf, at forslaget skal være gennemført i dansk ret 12 måneder efter, det er trådt i kraft, og at der gælder visse overgangsregler for fx pressepublikationer.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har ikke afgivet udtalelse.

5. Nærhedsprincippet

Regeringen finder, at nærhedsprincippet er overholdt.

For så vidt angår de undtagelser, der er beskrevet i artiklerne 3-5, bemærkes det, at de ophavsretlige regler er harmoniseret i høj grad, og at Danmark derfor kun har begrænset råderum ift. indførelse eller revidering af de ophavsretlige undtagelser uden, at EU-reglerne samtidig bliver ændret.

For så vidt angår de nye regler i artiklerne 7-9 om anvendelse af værker, der ikke forhandles, bemærkes det, at den nye ordning giver mulighed for, at de omfattede værker kan anvendes over grænserne. For at en sådan løsning skal være effektiv, er det nødvendigt med et fælleseuropæisk tiltag, således at der sikres en ensartet proces i hele EU.

For så vidt angår reglerne i artikel 10 bemærkes det, at udbydere af on demand tjenester almindeligvis agerer i en grænseoverskridende kontekst, og at de foreslåede regler kan være med til at sikre, at det bliver nemmere at indgå licensaftaler om anvendelse af værker mv. Uden en fælleseuropæisk løsning vil udbydere af on demand tjenester i visse lande have dårligere muligheder for at indgå licensaftaler med rettighedshaverne, og det vil derfor tage længere tid, før de kan give adgang til deres repertoire i hele EU.

For så vidt angår artiklerne 11-12 om rettigheder i pressepublikationer bemærkes det – som nævnt ovenfor – at de ophavsretlige EU-regler er harmoniseret i høj grad, herunder ved at der sikres et ensartet beskyttelsesniveau for ophavsrettigheder og

beslægtede rettigheder. Såfremt de i artikel 11-12 nævnte regler skal indpasses under dette system er det hensigtsmæssigt med en fælleseuropæisk løsning.

For så vidt angår artikel 13 om regulering af onlineplatforme mv. er der tale om regulering af tjenester, der agerer i en grænseoverskridende kontekst. Hertil kommer, at reglerne om ansvar for onlineplatforme, hostere mv. er harmoniseret i e-handelsdirektivet. For at sikre en ensartet regulering af disse tjenester i hele EU er det nødvendigt med en fælleseuropæisk løsning.

For så vidt angår artiklerne 14-16 kan der henvises til, at en sikring af det påtænkte beskyttelsesniveau for ophavsmænd og udøvende kunstnere i hele EU kun kan opnås ved at lave fælleseuropæiske regler. Det bemærkes endvidere, at dette allerede er gjort for så vidt angår kollektiv forvaltningsorganisationer i direktivet om kollektiv forvaltning af ophavsret, og at forslagetets regler supplerer dette direktiv.

Kommissionen vurderer, at da undtagelser og indskrænkninger af ophavsretten og beslægtede rettigheder er harmoniseret på EU-plan, har medlemsstaterne et begrænset råderum med hensyn til at indføre eller tilpasse dem. Kommissionen anfører også, at et indgreb på nationalt plan ikke vil være tilstrækkelige på grund af de påpegede problemers grænseoverskridende karakter, hvorfor det vurderes, at det er nødvendigt at gribe ind på EU-plan for at opnå fuld retssikkerhed med hensyn til grænseoverskridende anvendelser inden for forskning, uddannelse og kulturarven.

Kommissionen bemærker også, at der er allerede udviklet en række nationale tiltag til at lette formidlingen af og adgangen til værker, der ikke længere forhandles, men at disse tiltag kun eksisterer visse medlemsstater og anvendes kun på deres nationale område. Kommissionen anfører derfor, at det er nødvendigt, at EU griber ind for at sikre, at licensordningerne for adgang til og formidling af værker, der ikke længere forhandles, indføres i alle medlemsstaterne, og at sikre ordningernes grænseoverskridende virkning. Kommissionen vurderer endvidere, at hvad angår udnyttelsen af audiovisuelle værker online er der behov for at lette udarbejdelsen af licensaftaler i alle medlemsstaterne med henblik på at fremme tilgængeligheden af europæiske værker på video on demand-platforme i hele EU.

Kommissionen bemærker også, at onlinedistribution af ophavsretligt beskyttet indhold er i sagens natur grænseoverskridende, og at kun ordninger, som er blevet vedtaget på EU-plan, har mulighed for at sikre en velfungerende markedsplads til distribution af værker og andre frembringelser og at sikre udgivelsessektorens bæredygtighed i lyset af det digitale miljøes udfordringer. Endelig vurderer Kommissionen, at ophavsmænd og udøvende kunstnere bør sikres det høje beskyttelsesniveau, der følger af EU-lovgivningen, i alle medlemsstater, og at det er nødvendigt at fastlægge en fælles EU-tilgang til gennemsigtighedskrav og -ordninger, der gør det muligt at tilpasse kontrakter i visse tilfælde og at bilægge tvister, for at opnå dette mål og forhindre uoverensstemmelser på tværs af medlemsstaterne.

6. Gældende dansk ret

De danske regler om ophavsret reguleres hovedsageligt i lov om ophavsret (LBK nr. 1144 af 23. oktober 2014, som ændret ved lov nr. 321 af 5. april 2016).

Ophavsretslovens § 2 indeholder en række enerettigheder for ophavsmanden, idet denne tillægges en eneret til at fremstille eksemplarer af et beskyttet værk og til at gøre værket tilgængeligt for almenheden. Enerettigheder gives herudover til udøvende kunstnere (§ 65), lydfremstillere (§ 66), fremstillere af billedoptagelser (§ 67), radio- og fjernsynsudsendelser i form af signalretten (§ 69), fotografer (§ 70) og fremstillere af kataloger mv. (§ 71). Pressemeddelelser beskyttes efter ophavsretslovens § 72. Bog- og nyhedsforlag mv. har således ikke i dag selvstændige rettigheder ud over den beskyttelse, som forlaget måtte have i forhold til § 72.

Ophavsretslovens § 13 indeholder en aftalelicensordning, der gør det muligt for undervisningsinstitutioner at fremstille kopier af udgivne værker mv., hvis der indgås aftale med en kollektiv forvaltningsorganisation, der er godkendt af Kulturministeriet.

Ophavsretslovens § 16 giver mulighed for, at biblioteker og museer kan foretage visse eksemplar fremstillingshandlinger, bl.a. ved at fremstille sikkerhedseksemplarer og ved at komplettere ufuldstændige værker. Biblioteker må fremstille eksemplarer af udgivne værker, der bør være tilgængelige i bibliotekets samlinger, men som ikke kan erhverves i almindelig handel eller hos udgiveren.

I henhold til ophavsretslovens § 50, stk. 2, kan aftalelicens påberåbes af en bruger, der inden for et nærmere defineret område har indgået aftale om værksudnyttelse med en kollektiv forvaltningsorganisation, der er godkendt af Kulturministeriet. Aftalelicensen kan på den baggrund bruges ift. aftaler om digitalisering og tilgængeliggørelse af værker, der ikke længere forhandles. Reglerne giver dog kun mulighed for anvendelse i Danmark.

Ophavsretslicensnævnet har i medfør af § 52 mulighed for at mægle, hvis forhandlingen mellem en bruger og en kollektiv forvaltningsorganisation om indgåelse af visse aftaler ikke fører til et resultat.

Ophavsretslovens §§ 53-59 fastlægger generelle regler om overdragelse af ophavsrettigheder. Reglerne baseres som udgangspunkt på et princip om aftalefrihed. Det følger af ophavsretslovens § 57, at en ophavsmand kan kræve, at der sker afregning mindst en gang om året, hvis ophavsmandens vederlag afhænger af erhververens omsætning, salgstal eller lignende. Ophavsmanden kan ligeledes kræve, at hver afregning ledsages af fyldestgørende oplysninger om de forhold, der har ligget til grund for vederlagsberegningen.

Det følger af ophavsretslovens § 58 a, at såfremt en ophavsmand til en producent af billed- og lydoptagelser har overdraget sin ret til gennem udlejning af sådanne

optagelser at gøre et værk tilgængeligt for almenheden, har ophavsmanden ret til et rimeligt vederlag fra producenten for udlejningen.

I medfør af ophavsretsloven § 66 b, stk. 1, har en udøvende kunstner, der medvirker i en lydoptagelse, ret til et supplerende vederlag, hvis den udøvende kunstner aftalte et engangshonorar med lydfremstilleren. Det supplerende vederlag gælder for hvert år, der følger, umiddelbart efter at 50 år er forløbet, efter at lydoptagelsen blev udgivet, eller, såfremt sådan en udgivelse ikke har fundet sted, når 50 år er forløbet efter at lydoptagelsen blev offentliggjort.

Det bestemmes i § 19 i lov om kollektiv forvaltning af ophavsret, at kollektive forvaltningsorganisationer skal give rettighedshaverne en række oplysninger, når de tildeler eller fordeler beløb til dem. Rettighedshaverne skal også modtage disse oplysninger, hvis fordelingen sker gennem den kollektive forvaltningsorganisations medlemsorganisationer.

Aftaleloven indeholder regler om aftaleindgåelse på formuerettens område. Efter aftalelovens § 36, stk. 1, kan en aftale ændres eller tilsidesættes helt eller delvist, hvis det vil være urimeligt eller i strid med redelig handlemåde at gøre den gældende. Ved afgørelsen af, om en aftale kan ændres eller tilsidesættes, tages der efter aftalelovens § 36, stk. 2, hensyn til forholdene ved aftalens indgåelse, aftalens indhold og senere indtrufne omstændigheder.

E-handelsdirektivet (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/31/EF af 8. juni 2000) er gennemført i dansk ret ved e-handelsloven (lov nr. 227 af 22. april 2002). Selvom om e-handelsdirektivet er et minimumsdirektiv, er e-handelsloven en ren gennemførelse af direktivet uden nationale særregler eller overimplementering. Loven finder anvendelse på tjenester i informationssamfundet. Det vil sige tjenester med et kommercielt sigte, der stilles til rådighed online på en individuel anmodning fra en tjenestemodtager. Denne definition omfatter e-handel med varer og tjenesteydelser, herunder e-bøger.

Reglerne indebærer bl.a., at en virksomhed er forpligtet til at give nogle generelle oplysninger om sig selv, oplysninger om priser, udforme reklame så den er identificerbar (forbud mod skjult reklame), give nogle tekniske oplysninger i forbindelse med aftaleindgåelsen og give en ordrebekræftelse. Reglerne supplerer de regler, der allerede gælder efter dansk ret, fx i markedsføringsloven og forbrugerftaleloven. Derudover indeholder direktivet en række regler om ansvaret for internetmellemmænd. Reglerne fastlægger, hvornår indholdsudbydere på internettet kan ifalde ansvar for videreformidling mv. i forhold til brugerleveret indhold på kommunikationsnet.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Gennemførelse af forslaget vil kræve ændring af lov om ophavsret.

Statsfinansielle konsekvenser

Forslaget indeholder en række forpligtelser for medlemsstaterne af mindre karakter, som fx at medlemsstaterne skal opfordre rettighedshavere og forskningsinstitutioner til at udvikle best practices, og at medlemsstaterne skal offentliggøre information om tilgængelige licenser på undervisningsområdet. Hertil kommer, at medlemsstaterne skal sikre, at visse tvister kan indbringes for uafhængige nævn eller domstole.

Kommissionen har offentliggjort en konsekvensanalyse sammen med forslaget. I analysen vurderes det overordnet set, at de valgte løsninger ikke vil have betydelig indvirkning på de nationale budgetter eller myndigheder. Kommissionen bemærker dog, at visse af løsningerne indebærer specifikke forpligtelser for medlemsstaterne.

De statsfinansielle konsekvenser vil skulle afdækkes nærmere i forbindelse med forhandlinger samt ved møder med de berørte interessenter.

Samfunds- og erhvervsøkonomiske konsekvenser

De samfunds- og erhvervsøkonomiske konsekvenser kan ikke opgøres på nuværende tidspunkt. Konsekvenserne vil skulle afdækkes nærmere i forbindelse med forhandlinger samt ved møder med de berørte interessenter.

Kommissionen har i direktivforslaget redegjort for sin vurdering af forslagens konsekvenser.

Med hensyn til de anvendelser, der er omfattet af de nye undtagelsesbestemmelser, vurderer Kommissionen, at forslaget vil give uddannelsesinstitutioner, almennyttige forskningsinstitutioner og kulturarvsinstitutioner mulighed for at reducere deres transaktionsomkostninger. De mindskede transaktionsomkostninger medfører ikke nødvendigvis, at rettighedshaverne taber indkomst eller licensindtægter. Det vurderes ligeledes, at undtagelsernes omfang og vilkår sikrer, at rettighedshaverne kun lider et minimalt tab. Kommissionen finder ligeledes, at virkningen på små og mellemstore virksomheder inden for disse områder (især videnskabs- og uddannelsesforlag) og på deres forretningsmodeller vil være begrænset.

Kommissionen vurderer videre, at forslagene, der har til hensigt at forbedre licenspraksisser, sandsynligvis vil reducere transaktionsomkostningerne og øge rettighedshavernes licensindtægter, og at små og mellemstore virksomheder inden for disse områder (producenter, distributører, udgivere, osv.) vil blive påvirket positivt. Andre interessenter såsom video on demand-platforme vurderes også at blive påvirket positivt. Kommissionen bemærker, at forslaget indeholder en række foranstaltninger (en gennemsigtighedsforpligtelse for rettighedshavernes kontraktpartnere, indførelsen af en ny rettighed for presseudgivere og forpligtelser for visse onlinetjenester), der vil styrke rettighedshaverne forhandlingsposition og deres kontrol over anvendelsen af deres værker og andre frembringelser, og at dette forventes at få en positiv virkning på rettighedshavernes indtægter.

Forslaget indeholder nye forpligtelser for visse onlinetjenester og dem, som ophavsmænd og udøvende kunstnere overdrager deres rettigheder til, som efter Kommissionens vurdering kan medføre yderligere omkostninger. Kommissionen mener dog, at forslaget sikrer, at omkostningerne forbliver rimelige, og at visse aktører, når det er nødvendigt, ikke underlægges forpligtelsen. Kommissionen henviser til, at gennemsigthedsforpligtelsen fx ikke finder anvendelse, hvis de forbundne administrationsomkostninger er uforholdsmæssigt store i forhold til indtægterne. Det bemærkes endvidere, at forpligtelsen for onlinetjenester kun finder anvendelse på informationssamfundstjenester, der lagrer og giver adgang til store mængder af ophavsretligt beskyttet indhold, som uploades af deres brugere.

8. Høring

Forslaget er sendt i bred høring til berørte interessenter den 6. oktober 2016 med frist den 4. november 2016. Folketinget vil i et revideret grund- og nærhedsnotat snarest blive orienteret om resultatet af høringen.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er ikke på nuværende tidspunkt kendskab til andre landes holdninger til direktivforslaget.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter Kommissionens ambitioner om at styrke det digitale indre marked til gavn for forbrugere og virksomheder. Regeringen mener, at det digitale indre marked generelt bør kendetegnes ved åbenhed over for digital innovation og konkurrence, og at der ikke indføres unødige byrder for erhvervslivet eller det offentlige i forbindelse med bestræbelserne på at fremme det digitale indre marked.

Regeringen mener også, at det er vigtigt, at ophavsretten fortsat er udtryk for en god balance mellem hensynet til dem, der skaber værkerne, og hensynet til samfundets interesse i at få adgang til disse værker. Det er også vigtigt, at ophavsretsreglerne er tidssvarende, og at de er klare og forudsigelige for borgere, brugere og rettighedshavere.

Regeringen finder det afgørende, at det danske aftalelicenssystem kan opretholdes og fungere side om side med direktivforslagets løsninger.

Direktivforslaget indeholder regler, der påvirker store dele af det ophavsretlige system, og der er tale om komplekse problemstillinger, hvis nærmere indhold og konsekvenser skal afklares yderligere i de kommende forhandlinger.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Forslaget har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.